

“שערי משפט” – המכללה ללימודי משפט

משפט ציבורי-תשס”ג

שנה א’ – מסלול בוקר

ד”ר גדעון ספיר

מבחן – מועד א’

הוראות

1. לבחינה שני חלקים, אורך החלק הראשון 60 דקות ואורך החלק השני 150 דקות. בין החלקים תתקיים הפסקה. סך כל משך הבחינה שלוש שעות וחצי. לא תינתן הארכה.
2. בחלק הראשון אין להשתמש כלל בחומרי עזר, בחלק השני ניתן להשתמש בכל חומר עזר.
3. הקדישו מחשבה לתשובה לפני שתתחילו לכתוב אותה.
4. ענו בקצרה אך לא בסיסמאות, תוך שימוש באסמכתאות במידת הצורך.
5. אל תחרגו מן המקום המוקצה לתשובה!
6. בהצלחה!

חלק א – 60 דקות

סך כולל של עמודים – לא יותר מ-3

שאלה ראשונה (10 נקודות – מקסימום 1 עמוד)

לפניכם רשימה של 5 פסקי דין. תארו בשניים שלושה משפטים, לכל היותר, את חשיבותו של פסק הדין.

1. נעמ”ת נ’ שר הפנים
2. חברה קדישא גחש”א “קהילת ירושלים” נ’ קסטנבאום
3. ראם נ’ ראש עיריית נצרת-עילית
4. ולנר נ’ יושב ראש מפלגת העבודה הישראלית
5. התנועה המסורתית נ’ השר לענייני דתות

שאלה שניה (10 נקודות – מקסימום 1 עמוד)

סעיף 137 לחוק הבחירות לכנסת ונוסח משולב, התשכ”ט-1969 קובע כדלקמן: “... שום בית משפט לא יזקק לבקשת סעד בקשר ... להחלטה או להוראה של ... יושב ראש הוועדה [נועת הבחירות המרכזית] וסגניו ...”

סעיף 15(ג) לחוק יסוד: השפיטה קובע כדלקמן: “בית המשפט העליון ישב גם כבית משפט גבוה לצדק. בשבתו כאמור ידון בעניינים אשר הוא רואה צורך לתת בהם סעד למען הצדק ...”

איזה משני החיקוקים יגבר לדעתך?

שאלה שלישית (10 נקודות – מקסימום 1 עמוד)

בע”ב 55/03 פינס-פז נ’ ברוך מרזל, בו נדחה הערעור כנגד החלטת ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-16 שלא לפסול את מועמדותו של ברוך מרזל, חיוותה השופטת איילה פרוקצ’יה את דעתה כדלקמן:

“סוגיית תחולתו של מבחן הסתברותי על עילות הפסילה אינה מחייבת הכרעה במקרה זה; עם זאת, משהיא עלתה לדיון, ראוי להצביע על האפשרות, ואפשר על הצורך, להבחין לענין זה בין העילה הפוסלת מועמד מטעמי הסתה לגזענות מעילות הפסילה האחרות, ולסווגן באופן שונה כך שלא בהכרח יהא דין אחד לכולן. ... הוקעתה של ההסתה לגזענות והוצאתה ממסגרת ההתמודדות הפוליטית הינם ערך העומד לעצמו, בלתי מותנה ובלתי מסויג גם מקום שלא מתלווה הסתברות כלשהי למימוש הסיכון שהיא אוצרת בתוכה. אין צורך לחפש גורמי סכנה גלויים או חבויים כדי לשלול כניסת מסיתים לגזענות למשחק הפוליטי. ... ההסתה לגזענות מוקעת כערך במורשת האוניברסלית והלאומית, והיא עומדת מחוץ ומעבר לבחינה הסתברותית של סכנה הצפויה ממנה על פי אמת מידה כזו או אחרת. הניגוד בין הגזענות לבין ערכי היסוד של המדינה הוא כה עמוק עד כי כל האוחז בה בתורתו הפוליטית ראוי שיפסל על הסף.”

הסבר את עמדתה של פרוקצ’יה וחווה דעתך ביחס לדעה זו.

“שערי משפט” – המכללה ללימודי משפט

משפט ציבורי-תשס”ג

שנה א’ – מסלול בוקר

ד”ר גדעון ספיר

מבחן – מועד א’

חלק ב – 150 דקות

סך כולל של עמודים – לא יותר מ-8

שאלה ראשונה (25 נקודות – מקסימום 3 עמודים)

לרשת בתי הקפה “ארומה” מספר זכיינים בירושלים. חלק מחנויות הרשת סגור בשבת וחלק אחר פתוח. הזכיינים בחנויות הסגורות בשבת פנו לרבנות ירושלים בבקשה לקבל תעודת כשרות. הרבנות השיבה לבקשה בשלילה. את סירובה נימקה הרבנות בטענה כי “בקיום מספר חנויות באותה עיר של אותה רשת, כאשר חלקן תחת השגחה וחלקן האחר אינו כשר, יש משום מכשול רציני ביותר אשר יגרום להטעיה ולהכשלה של ציבור הצרכנים.”

לאחר שנדחתה בקשתם, פנו הזכיינים לבג”צ. בתמיכה לעתירתם הם ציינו, בין היתר, כי בניגוד למדיניות הרבנות בירושלים, רבנויות בערים אחרות מעניקות תעודת כשרות לסניפי רשתות גם במקרה שבאותה העיר יש סניפים אחרים של אותה הרשת שאינם כשרים.

הנך שופט בהרכב, הכרע בעתירה!

שאלה שניה (20 נקודות – מקסימום 2 עמודים)

חוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2003), התשס”ג-2002 (להלן - חוק ההסדרים), כולל בין היתר תיקונים בחוק הבטחת הכנסה, התשמ”א-1980 (להלן - חוק הבטחת הכנסה), אשר תוצאתם הפחתה בשיעורי גמלת הבטחת ההכנסה.

בדברי ההסבר לחוק ההסדרים נאמר כי מאז 1985 גדל מספר מקבלי גמלאות הבטחת הכנסה פי ששה וחצי כשבאותה תקופה גדלה האוכלוסייה פי אחד וחצי בלבד, ומספר הבלתי מועסקים גדל פי שנים וחצי. עוד נטען בדברי ההסבר כי גידול עקבי ובלתי פרופורציונלי זה במספר מקבלי גמלאות הבטחת הכנסה, לא רק שהוא מטיל נטל תקציבי כבד והולך על תקציב המדינה, אלא שהוא מצביע על כך שחוק הבטחת הכנסה - כנוסחו ערב התיקון נשוא העתירות - לקה בליקויים משמעותיים.

אנשי האגודה למלחמה בעוני מתנגדים כמובן לכל הפחתה בשיעור הגמלאות. הם פונים אליך על מנת שתייעץ להם האם וכיצד ניתן לתקוף את חוק ההסדרים. מה תהיה עצתך?

שאלה שלישית (25 נקודות – מקסימום 3 עמודים)

אנשי המחלקה לאמנות באוניברסיטת מטולה מציגים תערוכה מיצירות תלמידיהם. נושא התערוכה תגובות אמנותיות לאירועי ה-11 בספטמבר 2001. בין היצירות המוצגות בתערוכה מצויה תמונת קולאז’ ובה יוצב מסגד ומסביבו רוקדים אנשים עוטי כפיות האוחזים בשבריות, במקום בו עמד בעבר בנייני התאומים. סעיד, מוסלמי תלמיד האוניברסיטה, ביקר בתערוכה והזדעזע קשות מתמונת הקולאז’. לאחר שפנה להנהלת האוניברסיטה בבקשה שתפעל להסרת התמונה מן התערוכה ונענה בשלילה, הוא פונה אליך על מנת שתייעץ לו האם וכיצד ניתן לחייב את האוניברסיטה למלא אחר מבוקשו. מה תהיה עצתך?

"שערי משפט" – המכללה ללימודי משפט
משפט ציבורי-תשס"ג
שנה א' – מסלול בוקר
ד"ר גדעון ספיר
מבחן – מועד ב'

הוראות

1. לבחינה שני חלקים, אורך החלק הראשון 60 דקות ואורך החלק השני 150 דקות. בין החלקים תתקיים הפסקה. סך כל משך הבחינה שלוש שעות וחצי. לא תינתן הארכה.
2. בחלק הראשון אין להשתמש כלל בחומרי עזר, בחלק השני ניתן להשתמש בכל חומר עזר.
3. הקדישו מחשבה לתשובה לפני שתתחילו לכתוב אותה.
4. ענו בקצרה אך לא בסיסמאות, תוך שימוש באסמכתאות במידת הצורך.
5. אל תחרגו מן המקום המוקצה לתשובה!
6. בהצלחה!

חלק א – 60 דקות
סך כולל של עמודים – לא יותר מ-3

שאלה ראשונה (10 נקודות – מקסימום 1 עמוד)
לפניכם רשימה של 5 פסקי דין. תארו בשניים שלושה משפטים, לכל היותר, את חשיבותו של פסק הדין.

1. אורין נ' מדינת ישראל
2. ג'בארין נ' מדינת ישראל
3. "חוקה למדינת ישראל" נ' שר האוצר
4. דעקה נ' בית החולים "כרמל",
5. שריד נ' יו"ר הכנסת

שאלה שניה (10 נקודות – מקסימום 1 עמוד)

בבג"צ חרות התנועה הלאומית נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש-עשרה (טרם פורסם) הוכרה סמכותו של יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת לאשר ולפסול תשדירי בחירות ברדיו, הגם שהחוק אינו מקנה לו סמכות זאת ודן רק באישור תשדירי בחירות בטלוויזיה. בית המשפט הסיק קיומה של סמכות זאת על סמך היקש מן הסמכות לאשר תשדירי טלוויזיה, לפי סעיף 1 לחוק יסודות המשפט הקובע היקש כמקור משפט משלים לשאלה שבית המשפט "לא מצא לה תשובה בדבר חקיקה או בהלכה פסוקה".

חווה דעתך ביחס לקביעה זו של בית המשפט.

שאלה שלישית (10 נקודות – מקסימום 1 עמוד)

בפרשת הופמן נ' הממונה על הכותל המערבי, בה עמדה על הפרק עתירתן של נשים לאפשר להן לקיים מניין נשים ברחבת הכותל המערבי, אמר השופט שלמה לוין את הדברים הבאים:

"אין להציב איסור טוטאלי על קיום טקסי תפילה באתר הכותל אך בשל כך שקיימים חוגים המתנגדים לקיומם, ואין שיקולים של סכנה ודאית של הפרת השלום חייבים, בהכרח, להצדיק הטלת איסור כאמור; אלא שומה על הרשויות הנוגעות בדבר לגבש את התנאים המתאימים כדי לאזן בין כל האינטרסים הנוגעים בדבר, כדי שכל השוחרים להתכנס ליד הכותל ורחבתו יוכלו להביא לכלל מיצוי את זכויותיהם בלי לפגוע יתר על המידה ברגשותיהם של אחרים."

הסבר את עמדתו של לוין וחווה דעתך ביחס אליה.

הנה 3 אמה

"שערי משפט" – המכללה ללימודי משפט

משפט ציבורי-תשס"ג

שנה א' – מסלול בוקר

ד"ר גדעון ספיר

מבחן – מועד ב'

חלק ב – 150 דקות

סך כולל של עמודים – לא יותר מ-8

שאלה ראשונה (20 נקודות – מקסימום 2 עמודים)

ביום 20.11.91 התקבל בכנסת חוק הסניגוריה הציבורית התשנ"ו-1991 (להלן: החוק). מכח החוק מונה סניגור ציבורי ארצי, והוקמו לשכות סניגוריה ציבורית מחוזיות. סעיף 18(א) לחוק קובע כדלקמן:

18. (א) זכאי לייצוג בהליך פלילי לפי חוק זה:

...

(4) נאשם שהוא מחוסר אמצעים לפי אמות מידה שקבע שר המשפטים בהתייעצות עם שר העבודה והרווחה ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת;

...

סעיף 23 לחוק שכותרתו "ביצוע ותקנות" קובע כדלקמן:
"שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו."

מכח הוראת סעיף 23 הנ"ל הותקנו תקנות הסניגוריה הציבורית (חובת תשלום של זכאים לייצוג) התשנ"ט – 1999 (להלן: התקנות). תקנה 1(א) לתקנות קובעת כי כל נאשם לגביו החליט הסניגור המחוזי כי הוא זכאי לייצוג בהיותו חסר אמצעים, יהיה חייב בתשלום אגרה, ששיעורה בין 100 ל-350 ₪.

בחן את חוקתיות התקנות.

שאלה שניה (25 נקודות – מקסימום 3 עמודים)

סעיף 32(א) לחוק הרשות השניה לטלוויזיה ולרדיו, תש"ן-1990 קובע כדלקמן:
"(א) לא יקים אדם, לא יפעיל תחנת שידור, ולא יקיים שידורים אלא אם כן קיבל לכך זכיון מאת המועצה". החוק קובע עוד כי זיכיון לשידורים יינתן על פי מכרז פומבי שתפרסם הרשות (סעיף 38). כמו כן קובע החוק את המנגנון והכללים החלים על המשתתפים במכרז.

ביום 23.2.99 קיבלה הכנסת חוק אשר קובע, בין היתר, כי "מי שהקים או שהפעיל במשך חמש שנים רצופות לפני 1 בינואר 1999, תחנת שידור לשידורי רדיו המיועדים בעיקרם לציבור בישראל, באופן ששידורים אלה נקלטו במרבית שטחי ישראל, והמשיך לעשות כן גם לאחר התאריך האמור, יראו אותו כמי... שקיבל זיכיון לפי סעיף 32(א) לחוק הרשות השניה לטלוויזיה ולרדיו, התש"ן-1990". המשמעות העיקרית של החוק היא, כי מי שהחוק חל עליו, פטור מהמנגנון החל על בחירת בעלי זיכיון לפי חוק הרשות השניה. הנהנה היחידי מתיקון זה הינו ערוץ 7 אשר פעל עד לקבלת התיקון ללא זכיון.

ירוחם ורחמים הינם יזמים החפצים להקים תחנת רדיו פרטית ארצית, בעלת אוריינטציה ימנית-דתית. הם פונים אליך על מנת לבדוק האם וכיצד ניתן לתקוף את התיקון לחוק. מה תיעץ להם?

שאלה שלישית (25 נקודות – מקסימום 3 עמודים)

חוק שירות המדינה, סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים, תשי"ט-1959 גוזר איסורים שונים על עובדי מדינה ביחס לפעילות פוליטית ומפלגתית. בין היתר, מטיל החוק איסור על עובדי מדינה מדרגה מסוימת ומעלה "לבקר את המדיניות של משרד הממשלה במסיבת עיתונאים, בראיון עיתונאי, בנאום במקום פומבי, בשידור, בעיתון או בספר". בהמשך קובע החוק כי "הממשלה תקבע

בהתייעצות עם ועדת העבודה של הכנסת ובהודעה שתפורסם ברשומות, סוגים של עובדים בשירות המדינה או נושאי משרות בשירות המדינה שעליהם יחולו האיסורים . . . " בשנת תשנ"ד החליטה הממשלה להטיל את האיסורים הקבועים בחוק גם על "רבנים וכהני דתות אחרים ששכרם או חלק משכרם משתלם מאוצר המדינה".

בשנת תשנ"ט, סמוך למועד ביצוע אחת הנסיגות בשטחי יהודה ושומרון, התפרסמה בעיתון הצופה מודעה בחתימתם של למעלה ממאה רבנים המביעה התנגדות עזה למהלך, קודאת לציבור למחות ולהפגין כנגדו ופונה לחברי הכנסת החרדים לשלומה של ארץ ישראל ובתוכם חברי הכנסת של המפד"ל להודיע בנחישות כי לא יהיו עוד שותפים לממשלה שתחליט על נסיגה. בין החותמים על המודעה היו גם רבנים ששכרם משתלם מקופת המדינה. בעקבות פרסום המודעה הוגשה עתירה לבג"צ כנגד ארבעה רבני ערים שחתמו על המודעה.

דון בטיעונים וטיעוני הנגד שניתן להעלות בעניין, וחווה דעתך.

1
בהצלה

"שערי משפט" – המכללה ללימודי משפט

משפט ציבורי- תשס"ג

שנה א' – מסלול בוקר

ד"ר גדעון ספיר

מבחן – מועד מיוחד

הוראות

1. לבחינה שני חלקים, אורך החלק הראשון 60 דקות ואורך החלק השני 120 דקות. בין החלקים תתקיים הפסקה. סך כל משך הבחינה שלוש שעות. לא תינתן הארכה.
2. בחלק הראשון אין להשתמש כלל בחומרי עזר, בחלק השני ניתן להשתמש בכל חומר עזר.
3. הקדישו מחשבה לתשובה לפני שתתחילו לכתוב אותה.
4. ענו בקצרה אך לא בסיסמאות, תוך שימוש באסמכתאות במידת הצורך.
5. אל תחרגו מן המקום המוקצה לתשובה!
6. בהצלחה!

חלק א – 60 דקות

סך כולל של עמודים – לא יותר מ-3

שאלה ראשונה (10 נקודות – מקסימום 1 עמוד)

לפניכם רשימה של 5 פסקי דין. תארו בשניים שלושה משפטים, לכל היותר, את חשיבותו של פסק הדין.

1. פלסטין פוסט בע"מ נ' יחיאל
2. בז'רנו נ' שר המשטרה
3. ג'בארין נ' מדינת ישראל
4. סטמקה נ' שר הפנים
5. פנחסי נ' יו"ר הכנסת

שאלה שניה (20 נקודות – מקסימום 2 עמודים)

בא"ב 11280/02 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש-עשרה נ' טיבי (טרם פורסם), החליט בית המשפט העליון ברוב דעות שלא לפסול את חברי הכנסת טיבי ובשארה ואת מפלגותיהם מלהתמודד בבחירות לכנסת השש-עשרה. יש הטוענים כי בכך רוקן בית המשפט העליון מתוכן את התיקונים שנעשו לאחרונה בסעיף 7 לחוק יסוד: הכנסת. באר את הטענה וחווה דעתך ביחס אליה.

"שערי משפט" – המכללה ללימודי משפט

משפט ציבורי-תש"ג

שנה א' – מסלול בוקר

ד"ר גדעון ספיר

מבחן – מועד מיוחד

חלק ב – 120 דקות

סך כולל של עמודים – לא יותר מ-6

שאלה ראשונה (35 נקודות – מקסימום 3 עמודים)

חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15), התשנ"ה-1995 (להלן: החוק). נתקבל בכנסת ביום 12.7.95.

החוק אוסר על חבר כנסת לעסוק בעיסוק נוסף, "למעט עיסוק בהתנדבות וללא תמורה". "עיסוק נוסף" הוא, בין היתר, "כהונה כראש רשות מקומית או כיושב ראש של רשות, תאגיד או מוסד ממלכתיים" (סעיף 1). סעיף 2 לחוק קובע כי: "(א) חבר הכנסת לא יכהן כנבחר בגוף ציבורי, אף שלא בתמורה; המכהן כנבחר בגוף ציבורי, חברותו באותו גוף תפקע ביום היותו לחבר הכנסת; (ב) בסעיף זה, 'גוף ציבורי' - גוף מהגופים המנויים בתוספת". בין הגופים המנויים בתוספת מצויה "רשות מקומית".

סעיף 6 לחוק, שכותרת השוליים שלו היא "סייג לתחולה", קובע: "(א) הוראת סעיף 13א1 תחול על נבחרים בגוף ציבורי שכיחנו כחברי הכנסת השלוש-עשרה והמכהנים בכנסת הארבע-עשרה, ביום תחילתה של הכנסת הארבע-עשרה או בתום מועד הכהונה באותו גוף ציבורי, שאליה נבחרו, לפי המועד המאוחר יותר, ובלבד שנבחרו לכהונה האמורה לפני יום תחילתו של חוק זה וכהונתם זו היא בהתנדבות וללא תמורה".

שלומי הינו ראש רשות מקומית, שאיננו חבר כנסת. הוא נבחר בבחירות המקדימות (פריימריז) למקום ריאלי ברשימת הליכוד לקראת הבחירות לכנסת הארבע-עשרה. שלומי איננו מעוניין להיפרד מתפקידו כראש רשות מקומית אם ועם היבחרו לכנסת ולפיכך פנה אליך כדי לבחון אפשרות לתקיפת החוק. מה תיעץ לו?

שאלה שנייה (35 נקודות – מקסימום 3 עמודים)

מומי, פעיל ציבור ימני, ביקש להוקיע את עמדתו של חבר-הכנסת מיקי בר-קיקי, שלדברי מומי, תקף את מדיניות הממשלה באשר לפגיעה בראשי מנגנוני הטרור בעיר שכם. זאת ביקש מומי לעשות באמצעות הצגת מודעות בחוצות העיר ירושלים בשם נפגעי הטרור הנושאות את הכיתוב "מיקי בר-קיקי - שמש של ערפאת". בקשה שהגיש מומי לעיריית ירושלים למתן היתר להצגת המודעה, כנדרש בסעיף 20 לחוק עזר לירושלים (שילוט), תש"ס-1980 (להלן: חוק-העזר), נדחתה. מומי פונה אליך בבקשה שתייעץ לו האם וכיצד ניתן לתקוף את החלטת העירייה. מה תיעץ לו?

לידיעתך:

- סעיף 246 לפקודת העיריות, קובע כי העירייה "תפקח על הצגת מודעות ... או תאסור הצגתן".

- סעיף 21(ג)(2) לחוק-העזר קובע, כי ראש העירייה רשאי לסרב לתת היתר וכן לבטל היתר שניתן, ובלבד שלא ינהג כאמור זולת אם יש בפרסום המודעה עבירה על הוראות חוק עזר זה או כל דין אחר, או אם לדעת ראש העירייה יש במודעה משום פגיעה בתקנת הציבור או ברגשותיו.